

SURİYE ULUSAL SAVUNMA GÜÇLERİ (USG)

ÖMER BEHRAM ÖZDEMİR

GİRİŞ

Suriye'de ayaklanmanın iç çatışmaya evrilmesinin ardından ilk yıllarda Suriye rejim ordusu kurmay kademesi de dâhil olmak üzere yoğun askerî personel kaybı yaşamıştır. Bunun yanında, sayıları kimi tahminlere göre 100 bini bulan önce birey-

sel sonra kitlesel firarlar yaşanmıştır.¹ Buna müteakip asker kaçağı sayısının da hızlı bir şekilde artış göstermesi rejim ordusunu savaşta birkaç sene sonra tek başına hareket kabiliyetinden yoksun, parçalanmış ve etkisi azalmış bir yapıya dönüştürmüştür. Firari askerlerin bir kısmı ilk iltica dalgalarının parçası olurken önemli bir kısmı ise silahlarını bı-

¹ Florence Gaub, Syria's Military: Last Man Standing?, *Carnegie Europe*, 29 July 2014.

“Şebbiha” kavramı uluslararası kamuoyunun gündemine iç savaşla gelmiş olsa da Suriye rejiminin “şebbihalarının” geçmiş 1970’li yıllara dayanmaktadır. Lübnan’da patlak veren iç savaş ve Suriye rejiminin müdahalesi sonrası ortaya çıkan otorite boşluğu savaşın ve rejimin finansmanı için kullanılmıştır.

rakmayarak rejime karşı silahlı mücadelenin parçası olmuş ve ilk dönem Özgür Suriye Ordusu unsurlarını oluşturmuştur. Kan kaybeden bir ordu ve karşısında yerel tabanı olan bir silahlı muhalefetin olduğu denklemde rejim ordusunun yoğun askerî kayıpları toprak kaybına dönüşmüş ve bu gelişmeler önce İran’ın sonra da Rusya’nın doğrudan müdahale ederek rejimi desteklemeleleriyle sonuçlanmıştır. Her iki aktör de kendi askerî unsurlarıyla çatışmaya müdahil olmadan önce kendi kurdukları ve/veya destekledikleri milis yapılar üzerinden sahada var olmaya çalışmışlardır. Bu durum her ne kadar rejimi ayakta tutmuş olsa da rejim cephesinde ordunun hâkim güç olduğu yapının yerini çok parçalı ve milis güçlerden oluşan bir denklem almıştır. İran destekli Şii milisler, Filistinli milisler, Hristiyan milisler, Dürzi milisler, rejim istihbarat güçlerine bağlı milisler ve yerel savunma gücü milisleri bu çok parçalı rejim askerî blokunun önemli parçalarını oluşturmaktadır.² Bu çalışmaya konu olan Ulusal Savunma Güçleri (USG) milisleri ise hem faaliyet sahaları hem de savaşın ilk yıllarına dayanan mazileriyle rejim yanlısı milis yapılanmasının en önemli aktörlerinden biri konumundadır.

YENİ NESİL ŞEBBİHALAR: ULUSAL SAVUNMA GÜÇLERİ

Suriye rejimi ordusunun kan kaybı sonrası ortaya çıkan insan kaynağı ihtiyacı cephe gerisinden cephe hattına seviyatın artmasını tetiklemişti. Bu gelişme ise cephe gerisindeki bölgelerde otorite boşluğuna yol açmıştı. Askerî ve istihbari unsurlar ile toplumsal hayatı boşluk bırakmayacak şekilde doldurarak baskı altına alan Baas rejimi için bu durum acilen çözüm bulunması gereken bir meseleydi. Bu meseleye rejimin çözümü ise İran’ın yönlendirme ve baskısıyla milisleşme siyaseti olmuştur. Savaşın ilk aylarının ardından bu çabanın ilk çıktıları Halk Ordusu ve Halk Komiteleri gibi yerel, küçük ve hiyerarşik disiplinden uzak milis yapılar olmuştu. Buldukları bölgelerdeki Baas Partisi ve muhaberat unsurları tarafından kurulan bu yapılar ekseriyetle Arap Alevî azınlık mensuplarından oluşmaktaydı. Bu milis yapılar ve ardından rejimin kurduğu tüm milis örgütlenmeler için kullanılan isimlerden biri “şebbiha” olmuştur. USG’de ve diğer pek çok rejim yanlısı milis güçlerde görüleceği üzere bu grupların insan kaynakları sadece Arap Alevilerden oluşmamaktadır. Diğer dinî azınlık-

² Esed Rejimine Bağlı Askerî Unsurlar, *Suriye Gündem*, 4 Eylül 2020.

lar ve rejim yanlısı Sünni Araplar da bu milis güçlerin insan kaynağı durumundadır. Bununla birlikte "şebbiha" kavramının kullanımı ve milislerin toplamı içinde Arap Alevi kökenlilerin önemli paya sahip olmaları rejim yanlısı milislerin mezhebî kimliğinin her daim ön planda olmasına yol açmıştır. Her ne kadar "şebbiha" kavramı uluslararası kamuoyunun gündemine iç savaşla gelmiş olsa da Suriye rejiminin "şebbihalarının" geçmişi 1970'li yıllara dayanmaktadır. Lübnan'da patlak veren iç savaş ve Suriye rejiminin müdahalesi sonrası ortaya çıkan otorite boşluğu savaşın ve rejimin finansmanı için kullanılmıştır. O dönemde ekseriyetle Lazkiye ve çevresinde rejimle yakın, güçlü Arap Alevi ailelerinin mensuplarından oluşan ve asli geliri kaçakçılık olan kriminal çeteler "şebbiha" adıyla anılmıştır. Çok sayıda malın kaçakçılığı ve haraç ile büyüyen bir ranta sahip olan bu çetelerin liderliğinde Esad, Mahluf ve Deeb aileleri gibi rejimin doğrudan kalbinde yer alan ailelerin üyeleri başı çekmiştir.³

Aynı yıllarda rejimin iç tehditlere karşı güvenliğinden sorumlu olan Rifat Esad ko-

mutasındaki Seraya ed-Difa ve Adnan Esad komutasındaki Seraya es-Sira milis güçleri ise rejimin 2011 sonrası kuracağı milis yapılanmalarının tarihî selefleri konumundadır. Her iki yapıda da komutan ve milisler Esad ailesinden veya ailenin köklerinin bulunduğu Kardaha halkından oluşmaktaydı.⁴ Bu açıdan, Hafız Esad iktidarında kriminal çeteler ve militer askerî güç geleneğine sahip olan rejimin, iç savaşın ilk günlerinde Halk Ordusu ve Halk Komiteleri gibi yapılarla sahayı tahkim etmiş olması sürpriz olmamıştı. Lakin beklenmeyen askerî kayıplar sonrası milis yapılanmaların daha büyük kapasiteye ulaşarak dönüşüm yaşamalarında İran'ın ciddi şekilde yönlendirmesi etkili olmuştur.

USG'nin bir milis yapılanma olarak ortaya çıkışı 2012'nin son aylarında Humus'ta gerçekleşmiştir. İran'ın yoğun desteğiyle bölgedeki Cumhuriyet Muhafızları Komutanı olan Tümgeneral Bassam Hassan, USG'nin kuruluşunda etkin rol oynamıştır.⁵ Rejim bu şekilde askerî insan kaynağı sıkıntısı sorununa çözüm bulmuştur. Suriye rejimi ordusunun işlediği savaş suçlarını perdeleme işlevi gören

Suriye rejimi ordusunun işlediği savaş suçlarını perdeleme işlevi gören USG'nin kuruluşunda İran'ın baskıya varan yönlendirmeleri, Tahran'ın Suriye'deki nüfuzunu tıpkı Irak'ta yaptığı gibi milisler üzerinden arttırma amacıyla olduğu şeklinde yorumlanmıştır.

³ Yassin al-Haj Salih, *The Syrian Shabiha and Their State - Statehood & Participation*, Heinrich Böll Stiftung, 2014.

⁴ Mahmud A. Faksh, *The Alawi community of Syria: a new dominant political force*, *Middle Eastern Studies*, 20:2,1984, s.153.

⁵ Ayman Aldassouky ve Sinan Hatahet, *The Role of Philanthropy in the Syrian War: Regime-Sponsored NGOs and Armed Group Charities*, *European University Institute*, 2020, s.13.

2013'te Şam'ın Tadamun bölgesinde Esad rejimi ordusu ve USG milisleri tarafından 41 sivilin infazına dair görüntüler 2022'de ortaya çıkmıştır.

USG'nin kuruluşunda İran'ın baskıya varan yönlendirmeleri, Tahran'ın Suriye'deki nüfuzunu tıpkı Irak'ta yaptığı gibi milisler üzerinden arttırma amacıyla olduğu şeklinde yorumlanmıştır.⁶ Bununla birlikte İran'ın toplumsal olaylara müdahale ve sivil istihbarat aparatı olarak kullandığı Besic milisleri tecrübesinin de Suriye'de ayaklanmanın patlak vermesi sonrasında Tahran'ın Suriye için acil müdahale senaryolarına yön vermiş olması muhtemeldir.

2013 ile birlikte savaş sahasında yoğun şekilde görülen USG unsurları ilk etapta Humus, Şam ve Kuseyr'deki faaliyetleriyle uluslararası kamuoyunun dikkatini üzerine çekmiştir.⁷ İran'ın eğitim ve operasyonel

desteğini alarak büyüyen USG'nin⁸ daha da büyümesi için yerli fonlara ihtiyaç duyulmaktaydı. Bu sebeple Esad rejimi Ağustos 2013'te rejim yanlısı milislerin fonlanmasına izin veren özel bir düzenlemeyi parlamentodan geçirerek⁹ rejim yanlısı sermayeyi de doğrudan savaşa ortak etme yolunu açmıştır. Mahluf ailesi başta olmak üzere rejime yakın çizgideki iş adamları USG ile birlikte milis fonlama yarışına girmişlerdir. Bu fonlamalar genel bir eğilim hâlini almış ve aradan geçen neredeyse 10 yılın ardından Suriye rejimi parlamentosunda "savaş ağalarının" varlığı rejim lideri Esad'ın onayıyla gözle görülür bir şekilde artmıştır.¹⁰ Rejimin resmî askerî unsurlarının sayıca yeterli olmadığı noktalarda operasyonlarda destek unsuru

⁶ Muhammad AL-Haj Ali ve Khaled Ibrahim, Restructuring the Army in the new Syria, *Harmoon*, August 2021, s. 31.

⁷ Şam'da Tadamun, Humus'ta ise Akrama ve Zahra mahalleleri. Bknz: Antonio Giustozzi ve Reinoud Leenders, Outsourcing State Violence: the National Defence Force, 'Stateness', and Regime Resilience in the Syrian War, *Mediterranean Politics*, 24(2), 157-180, 2019.

⁸ Chris Zambelis, Institutionalized 'Warlordism': Syria's National Defense Force, *Terrorism Monitor*, Volume: 15 Issue: 6, 2017.

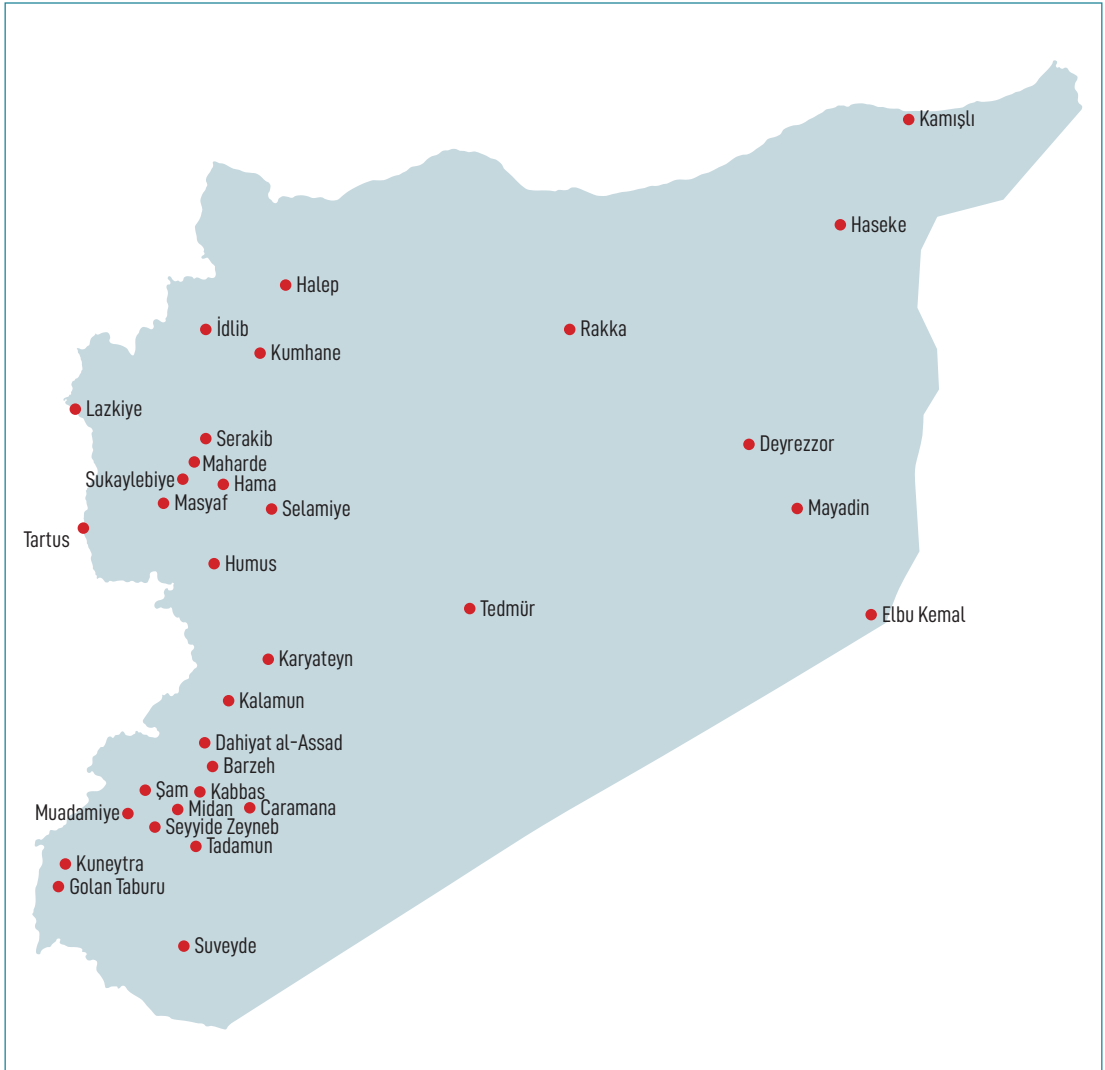
⁹ Sirwan Kajjo, Who Are Syria's National Defense Forces?, *VOA News*, 26 August 2020.

¹⁰ Ibrahim Hamidi, 10 Talking Points from Syria's Parliamentary Elections, *Asharq al-Awsat*, 22 July 2020.

olarak kullanılan USG'ler cephe gerisinde ise adeta jandarma işlevi görürken örgütün disiplinden uzak, kriminalliğe kayan çizgisinin ilk sonuçları 2013 senesi içinde ortaya çıkmıştır. Mayıs 2013'te Tartus vilayetine bağlı Bayda ve Banyas'ta rejim ordusu ve

USG milislerinin faili olduğu sivil katliamlar gerçekleşmiştir.¹¹ Tanık ifadeleri ve görsel delillerle suça iştiraki üzerinde güçlü şüphe oluşan USG kısa süre içinde aynı Halk Ordusu gibi ABD tarafından yaptırımlar listesine alınmıştır.

Harita: Önde gelen USG birlikleri.

¹¹ "No One's Left" Summary Executions by Syrian Forces in al-Bayda and Baniyas, *HRW*, 13 September 2013.

Süreç içinde bünyesindeki kriminal profillerin etkisi ve rejimin göz yuman tavrı sonucu USG unsurları kaçakçılık, tecavüz ve cinayet gibi pek çok suçun faili olmuştur. Öyle ki bu denetimden uzak suça yatkın yapıları dönem dönem USG'yi rejim ordusuyla dahi karşı karşıya getirmiş ve USG ile rejim ordusu güçleri arasında çatışmalar yaşanmıştır.

Süreç içinde bünyesindeki kriminal profillerin etkisi ve rejimin göz yuman tavrı sonucu USG unsurları kaçakçılık¹², tecavüz ve cinayet¹³ gibi pek çok suçun faili olmuştur. Öyle ki bu denetimden uzak suça yatkın yapıları dönem dönem USG'yi rejim ordusuyla dahi karşı karşıya getirmiş¹⁴ ve USG ile rejim ordusu güçleri arasında çatışmalar yaşanmıştır. Örgüt rejim ordusu ve rejime yardıma gelen İran destekli milislerle birlikte çok sayıda harekâta doğrudan katılarak yerel bir milis gücünün ötesinde işlev görmüştür. Halep kırsalı ve Halep şehir merkezindeki çatışmalarda büyük kayıplar veren örgüt, şehir ve çevresindeki muhalif hâkimiyetinin sona ermesinde ve savaşta dengenin Esad rejimi lehine değişmesinde pay sahibi olmuştur. Hizbullah'ın Suriye iç savaşında bir aktör olarak sivrilmediği Kuseyr Savaşı ve iç savaşta geniş çaplı bir kuşatmanın ilk kez yaşandığı Humus'ta USG, rejim ordusunun ve Hizbullah'ın yardımcı aktörü olarak etkin rol oynamıştır. Kalamun ve Lazkiye'de dağlık alanda Hizbullah

ve Rus desteğiyle birlikte muhalif unsurlara karşı savaşan USG, Şam kırsalı, Tedmür ve Deyrezzor'da ise IŞİD unsurlarına karşı icra edilen kara harekâtlarında kolay harcanan unsurlar olarak ön saflarda kullanılmıştır. Muhaliflere karşı hâlen İdlib ve Halep kırsallarında mevzilenmiş olan ve dönem dönem çatışmalara giren kimi USG unsurları bulunmaktadır.

USG milisleri bir yandan Kamışlı'da YPG/SDG'ye karşı rejim adına çatışırken¹⁵ kayıplar verirken öte yandan Afrin'de TSK'nın müdahalesine karşı bölgeye destek için harekete geçmiş fakat TSK tarafından düzenlenen bombardımanda ağır kayıplar vermiştir.¹⁶ USG son dönemde ise orta ve güney Suriye'de eski muhaliflere ve IŞİD'e karşı operasyonlarda boy göstermektedir. Araştırmacı Gregory Waters'ın açık kaynakları kullanılarak yaptığı tasnife göre¹⁷ USG son 4 senede Humus-Halep-Rakka-Deyrezzor-Hama hattında IŞİD unsurlarıyla 80'e yakın çatışmaya girmiştir. Çöl bölgesindeki çatışmalarda USG hem İran yanlısı hem de

¹² Jiwan Soz, Disagreements over Smuggling between Regime Forces, Iranian Militias in Syria, *Majalla*, 30 April 2022.

¹³ NDF member rapes and kills displaced girl in northern Hama, *SOHR*, 12 December 2020.

¹⁴ In Syria, Pro-Regime Militias could become Organized Crime Groups When War ends, *Fanack*, 6 June 2018.

¹⁵ Asayish Forces capture the entire neighbourhoods of Tayy and Halkou in al-Qamishli city in four days, *SOHR*, 23 April 2021.

¹⁶ Syria war: Pro-government soldiers 'killed in Turkish air strike, *BBC*, 3 March 2018.

¹⁷ <https://www.google.com/maps/d/viewer?mid=1VubVoZdl1rnqMlfAkmBECat-mpWZO EIA&ll=34.67908099999999%2C39.6285660000000006&z=18>

Tablo: USG'nin Künyesi.

	Ulusal Savunma Güçleri (USG)
Askerî Güç	40.000-60.000 arasında
Faaliyet Alanları	İdlib, Halep, Rakka, Deyrezzor, Haseke, Humus, Hama, Şam, Dera, Kuneytra, Tartus, Lazkiye, Suveyde, Rif Şam
Sponsorlar	Esad rejimi, İran Devrim Muhafızları, Rusya, Rejim yanlısı savaş ağaları
Müttefik Güçler	Rejim ordusu ve istihbarat unsurları, İran Devrim Muhafızları, 4.Zırhlı Tümen, Rusya destekli güçler, Hizbullah, İran destekli milis güçler
Düşman Güçleri	Türk Silahlı Kuvvetleri, Suriye Muhalefeti, YPG/SDG, IŞİD

Rusya yanlısı milis güçlerle birlikte çatışmalara girmiştir. Kuruluşunda İran'ın yoğun desteğini alan USG'nin bugün özellikle Hama merkezli bazı unsurları Rusya yanlısı çizgide olup Moskova'dan destek görmektedir.

ÖRGÜTSEL YAPI, REJİMİN USG'DEN KAZANIMLARI VE ZARARLARI

Milis sayısı hakkında teyitli, resmî bilgiler bulunmamakla birlikte örgüt içi kaynaklar ve ayağı yere basan raporlar göz önüne alındığında kuruluşunun hemen ilk yılında rejimin milis ihtiyacı dolayısıyla 39.000 kişilik bir güce ulaşan¹⁸ USG güçlerinin, savaşın ilerleyen süreçlerinde genişleme hızları oldukça yaşlaşırsa da aktif militan sayıları dönem dönem 60.000'e varan büyük bir güç olduğu söylenebilir. USG'nin genişleme hızının kesilmesinde ülke çapında rejim yanlısı alternatif yerli ve yabancı milis yapılanmaların varlığının artışı etkili olmuştur. Tahran ve Moskova,

kontrol edebildikleri daha fazla örgüt kurulmasını sağlayarak USG'yi alternatif milis yapılanmalarından biri hâline getirmişler ve örgütün eğitimi hususunda da başat rol oynamaya devam etmişlerdir. İran, USG'yi hem doğrudan kendi askerî unsurlarıyla¹⁹ hem de Hizbullah kurmayları aracılığıyla²⁰ başta gerilla savaşı taktikleri olmak üzere eğitmiştir ve eğitmeye devam etmektedir. Buna karşılık Rusya da kendi etki alanı içerisinde gördüğü USG birliklerini yine kendisinin desteklediği 5. Kolordu ve Kaplan Kuvvetleri ile birlikte Rus askerî eğitiminden geçirmekte ve USG'ye finansal destek sağlamaktadır.²¹ Rusya ve İran'ın haricinde tabii ki rejim ordusu ve istihbarat unsurları da USG birliklerinin daimî eğiticileri arasında bulunmaktadır.

Gerilla savaşı, şehir savaşı, düzenli orduyla birlikte çöl ve dağlık bölgelerde hareket ve istihbarat gibi konularda eğitilen USG unsurları bilhassa ilk kuruldukları yıllarda rejim ordusunun yaşadığı erozyona ve ordu bir-

¹⁸ Antonio Giustozzi ve Reinoud Leenders, Outsourcing State Violence: the National Defence Force, 'Stateness', and Regime Resilience in the Syrian War, *Mediterranean Politics*, 24(2), 2019, s.157-180.

¹⁹ Chris Zambelis, Institutionalized 'Warlordism': Syria's National Defense Force, *Terrorism Monitor*, Volume: 15 Issue: 6, 2017.

²⁰ Mohammed Hassan ve Samer al-Ahmed, Iran's growing presence in Syria's al-Hasakah poses a direct threat to US forces, *MEI*, 24 March 2022.

²¹ Gregory Waters, Will Russia deploy Syrian fighters to Ukraine?, *MEI*, 16 March 2022.

Gerilla savaşı, şehir savaşı, düzenli orduyla birlikte çöl ve dağlık bölgelerde harekât ve istihbarat gibi konularda eğitilen USG unsurları bilhassa ilk kuruldukları yıllarda rejim ordusunun yaşadığı erozyona ve ordu birliklerinin gerilla savaşı eğitimine yabancı olmaları sebebiyle sahada farklılık yaratmışlardı.

liklerinin gerilla savaşı eğitimine yabancı olmaları sebebiyle sahada farklılık yaratmışlardı. İran'ın, Irak ve Lübnan tecrübeleri muhalif güçlere karşı sorun yaşayan rejim ordusunu tümüyle gerilla savaşını bilen bir yapıya dönüştürmek yerine bu savaşa uygun daha hızlı ve az maliyetli milisler devşirme yolunun tercih edilmesine neden olmuştur. Lakin merkezizetten uzak yapısı USG'nin birlikleri arasında eğitim ve disiplin kalitesinin farklılaşmasına yol açmıştır. Çok sayıda USG milisinin yetersiz askerî eğitim aldığı ve pek çok grubun savaş suçları haricinde adi suçlara da bulaştıkları bilinmektedir. Tarihi şebbiha geleneğinin kriminal geçmişi bir yana 2011 sonrasında rejimin adi suçlara yönelik aflarıyla salıverilen pek çok kriminal figür de USG'ye insan havuzu oluşturan erken şebbiha yapılanmaları içinde yer almışlardır.²² Düşük seviyede askerî eğitim, kriminal geçmiş ve merkezî denetimin azlığı bu milislerin rejimin bulaştığı savaş suçlarının pek çoğunda sahne alması manasına geldiği gibi rejim adına güvenlik zafiyetlerine de sebep olmuştur. Ülke çapında rejim askerî kontrol nok-

tarlarında rejim ordusu askerlerinin haricinde en fazla kullanılan unsur olan USG milislerinin disiplinden uzak yapısı rejimin lojistik hatlarının çokça hedef alınmasına katkı sağlamıştır. Son yıllarda IŞİD'in rejime yönelik çöl bölgesinde sıklaştırdığı saldırılarda ordu birliklerinin ve askerî istihbarat unsurlarının haricinde en fazla kayıp veren güçlerin USG milisleri olması da dikkate değer bir veridir.²³ Geçtiğimiz aylarda ortaya çıkan ve rejim güçlerinin Şam Tadamun'da kontrol noktalarında gözaltına aldıkları sivilleri toplu şekilde infaz etmesi hadisesinde de USG milislerinin ön planda olması²⁴ bu milislerin suç meyyal geçmişleri göz önüne alındığında şaşırtıcı olmamıştır.

Savaş şartlarında kurulan ve rejimi milisleşme yolunda ivmelendiren USG tecrübesinin rejime sağladığı kazanımları ve yol açtığı zararları özetlersek;

Kazanımlar:

- Rejim nizami ordusunun alışık olmadığı şehir çatışması ve gerilla savaşı gibi olgulara hızlıca uyum sağlayarak muhalif kazanımlarını engellemede etkili olmuşlardır.

²² Stephen Starr, Shabiha Militias and the Destruction of Syria, *CTC Sentinel*, Volume 5, Issue 11, 2012.

²³ Ömer Behram Özdemir, Pandemi Döneminde Daeş'in Çöl Eylemleri ve Söyledikleri, *Terrorism Analysis Platform*, 17 Haziran 2021.

²⁴ Uğur Ümit Üngör ve Annsar Shahhoud, How a Massacre of Nearly 300 in Syria Was Revealed, *New Lines Magazine*, 27 April 2022.

- Rejimin suç içeren eylemleri için ordu yerine daha kullanışlı bir aparat olarak muhalifleri sindirme ve kitleyi teröriste etme hususlarında öncü rol oynamışlardır.
- Firarlar ile yaşanan insan kaynağı kaybına ek milisler olarak rejim lehine katkı sağlamışlardır. USG milisi olarak görev yapmak, rejim ordusunda yasal düzenleme ile zorunlu görev yapmak yerine ikame edilmiştir. Böylece kendi yaşadığı yerde, daha iyi gelir ve daha az disiplin altında görev yapmak isteyenlerin gönüllü olarak katıldığı USG'lerde orduya nazaran çok daha az firar vakası yaşanmıştır.
- Dönem dönem kuruldukları bölgelerin dışında kullanılmış olsalar da yerel bazda rejimin jandarması rolünü de üstlenmişlerdir.
- Rejim yanlısı sermayedarların savaşa doğrudan taraf olmaları kendilerine rejim nezdinde makam ve imtiyaz sağladığı için sermayenin savaşa göbekten bağlanmasında ve rejim yanlısı savaş aşası sınıfının büyümesi sürecinde önemli rol oynamışlardır.

Zararlar:

- Rejimin başlıca müttefikleri Rusya ve İran'ın rejim ordu ve istihbaratını güçlendirip yeniden inşa etmek yerine milisleşme trendine uyum sağlamalarına yol açmıştır. Bu durum rejim ordusunun yeniden inşa sürecini yavaşlatırken askerî sahanın yüzden fazla rejim yanlısı milis grubun varlığıyla doldurulmasına ve hâliyle sponsor aktörler arasında nüfuz kavgasına sebep olmuştur.

- Disiplinsiz USG unsurları pek çok kez rejim ordusuyla ortak gerçekleştirilen harekâtlarda emir-komuta dışına çıkarak rejimin harekât planlarına engel teşkil etmişlerdir. Rejim ordusunun kuşatmaya aldığı bölgelerde USG kaçakçılık faaliyetleriyle kuşatmaların uzamasına yol açarken yine rejim istihbaratının önyak olduğu ateşkeslerde çoğu zaman ihlallerde bulunan taraf olarak USG ön plana çıkmıştır.²⁵
- USG'nin rejim ordusuna kıyasla daha az hiyerarşik baskı, kendi bölgelerinde askerî hizmet, daha iyi maddi gelir ve daha az hesap verilebilir bir yapı olması rejim ordusunda kimi USG birliklerine karşı olumsuz eğilimlerin doğmasına yol açmış ve bu da ordu-milis iş birliği süreçlerinde aksaklıklara sebep olmuştur.
- Rejimin muhalif kitleyi sindirmek için kullandığı USG milisleri aynı zamanda konuşlandıkları bölgelerde de mafyavari uygulamalar ile rejimin hedef tahtasına koymadığı sivillerle de sorunlar yaşamıştır. USG'nin pek çok yerde adının yağma, adam kaçırma, tecavüz, işkence ve infazlarla anılması rejimin hâkim olduğu bölgelerde sivil destek kazanma politikalarına da ket vurmuştur.²⁶

ÇOK PARÇALI MILİS PROFİLİ VE DIŞ ENDOKTRİNASYON

Şebbiha kavramının geçmişi ve USG unsurları içinde Arap Alevi kökenli milislerin yoğunluğu sebebiyle USG'ye yönelik "yekpare Arap Alevilerden oluşan bir milis" yapısı ön kabulü olsa da örgütün dinî/mezhebî olarak

²⁵ Antonio Giustozzi ve Reinoud Leenders, Outsourcing State Violence: the National Defence Force, 'Stateness', and Regime Resilience in the Syrian War, *Mediterranean Politics*, 24(2), 2019, s.157-180.

²⁶ A.g.e.

çok parçalı bir profile sahip olduğu görülmektedir. Her ne kadar kendilerine ait yerel milis grupları daha popüler olsa da Dürziler arasından USG'ye katılımların olduğuna dair²⁷ çeşitli örnekler bulunmaktadır.²⁸ Deyrezzor ve Halep başta olmak üzere ülkenin pek çok noktasındaki USG birliklerinde ise Sünnilerin ciddi bir varlığından söz edilebilir. Özellikle Halep'te başta Berri aşiretinden milisler olmak üzere çok sayıda Sünni'nin savaşın başından bu yana USG saflarında yer aldığı bilinmektedir.²⁹ Hristiyanlar arasından da USG'ye dönük bir eğilim gözükmektedir. Özellikle Maharde ve Sukaylebiye'deki USG birlikleri Hristiyan USG birlikleri içinde popülerlikleriyle ayrı bir yere sahiptir. Yerel savaş ağaları Nebil el-Abdallah ve Simon el-Vekil'in komutasındaki bu USG birlikleri Hristiyan nüfustan oluşan USG grupları olarak hem İran hem de Rusya ile yakın ilişkiler kurmuşlardır. Sayıca az olsalar da Hristiyan kimliğinden bir propaganda unsuru olarak fayda görmüşlerdir. Öyle ki bu iki USG, SOS Chrétians d'Orient (SOSCO) adlı Fransız STK tarafından Ortadoğu'daki Hristiyanları desteklemek adına fonlanmıştır. Aşırı sağ hareketlerle yakın ilişkilere sahip SOSCO tarafından fonlanan bu USG grupları da pek çok örnekleri gibi katliam, işkence, yağma ve çocuk asker kullanma gibi suçlarla anılmaktadır.³⁰ Askerî alanda iş birliğindeyse Rusya'nın Hristiyan USG birliklerine yoğun ilgi gösterdiği görülmektedir. Rusya'nın çöl bölgesinde de kullandığı bu USG gruplarının komutanlarıyla bölgedeki Rus askerî yetkililerinin te-

masa geçtiği ve çeşitli taltiflerde buldukları gözlemlenmiştir.³¹ Bununla birlikte İran'ın da söz konusu Hristiyan unsurlarla ilişkileri iyi düzeyde olup Kasım Süleymani'nin dahi idarecileriyle temasa geçtiği³² bilinmektedir.

USG unsurlarına mezhebî kimlikleri üzerinden bakıldığında bir Arap Alevi ve/veya Şii bloku görülmemektedir. Buna ek olarak kullandıkları semboller, açık kaynaklara yansıyan görsellerden yola çıkarak bu grupları yekpare İran yanlısı olarak okumak da hatalı olacaktır. Her ne kadar kuruluşlarında İran'ın yoğun desteğine sahip olan USG milis grupları takip eden süreçte İran ve Hizbullah'tan yoğun askerî eğitim desteği almış olsalar da bu grupların Suriye'deki İran yanlısı pek çok başka grubun aksine İran çizgisinde bir politik endoktrinasyon süreci geçirmediği söylenebilir. Yerel savunma güçleri ve ülkedeki pek çoğu Suriye dışından gelen İran destekli mezhepçi milislerle kıyaslandığında bir "Baas milisi" olarak gözükken USG yapılanması idari olarak da bahsi geçen milis güçlerin aksine İran'ın doğrudan idaresinde bir yapı değildir. Lakin merkezietten uzak yapısı ve rejimin savaş sürecindeki güç kaybının etkisiyle rejimle ilişkilerinde de kısmi bir otonomiye sahip oldukları söylenebilir. USG'nin rejim ve Tahran/Moskova ile ilişkilerine dair söylenebilecek tespit, aktörlerin diğer aktörlerden buldukları boş alan kadar USG'ye nüfuz edebildikleridir. Bu durum da USG'yi bir yandan tüm aktörlere bağlı kılarken öte yandan hepsi karşısında kısmi bir otonomi sunmaktadır.

²⁷ <https://twitter.com/tobiaschneider/status/754790252586369024>

²⁸ Aymenn Jawad Al-Tamimi, *Minority Dynamics in Syria*, *Syria Comment*, 29 July 2014.

²⁹ Chris Zambelis, *Syria's Sunnis and the Regime's Resilience*, *CTC Sentinel*, Volume 8, Issue 5, 2015.

³⁰ Ines Daif ve Stephane Kenech, *Under the Guise of Aid: The Far-Right French NGO Allegedly Supporting War Crimes in Syria*, *New Lines Institute*, 2021, s.9-19.

³¹ <https://twitter.com/GregoryPWaters/status/1253211815028260864>

³² <https://twitter.com/VanessaBeeley/status/1213115147746775040>

Rejim yanlısı milis güçleri çok sayıda savaş suçunun faili durumunda.

SONUÇ

Rejim yanlısı milislerin ilk örneklerinden olan ve tüm ülke saatinında uzantıları bulunan USG, önce Tahran'ın, ardından Moskova'nın savaş sahasında rejim ordusu yerine milisler üzerinden nüfuz inşası çabalarının ilk yerel ortakları olarak kayıtlara geçmiştir. USG tecrübesi sonrasında her iki aktör sahada destekledikleri milis güçleri çeşitlendirme yarışına girmiş ve hatta ordu içinde de 4. Zırhlı Tümen ve 5. Kolordu gibi Şam'dan ziyade Tahran ve Moskova'ya yakın otonom yapıların güçlenmesi yolunda siyaset gütmüşlerdir. Rejim müttefiklerinin Suriye'ye yönelik savunma anlayışının güçlü bir Suriye rejim ordusu etrafında şekillenmemesi rejim ordusunun milisleşme eğilimleri (kimi birliklerin farklı sponsorlarca desteklenmesi ve otonom davranmaları) göstermesine yol açmıştır. Böylece rejim kanadının yekpare ve işlevsel bir savunma siyaseti izlemesi

ihtimali azalmıştır. Rejimin bir biriminin ilan ettiği ateşkesi öteki biriminin bozması, rejim unsurlarının muhtelif askerî harekâtlarda diğer rejim unsurlarına destek vermemesi ve rejim milislerinin birbirleriyle çatışmaları gibi sorunların başlangıcı USG'nin ülke saatinına yayılan bir aparat olarak büyümesine dayanmaktadır. Kuruluşundan bu yana rejimin adının geçtiği çok sayıda savaş suçunun failleri arasında bulunan USG milisleri uzun vadede rejime karşı açılacak yeni uluslararası davaların ve yaptırımların öznesi olacaktır. Karanlık ve kanlı geçmişleriyle faal oldukları beldelede mafya düzeninin devamını sağlayan bu milis güçler rejim bölgelerindeki yaşamın huzur ve güvenlik açısından daha da içinden çıkılmaz hâle gelmesine yol açmaktadır. Bu da ülkeyi terk etme veyahut hayatta kalabilmek için milisleşme eğilimlerine güçlendirmektedir ve Suriye toplumunun sağlıksız sosyo-ekonomik yapısına bir başka olumsuz katkı konumundadır.

Ömer Behram Özdemir

Lisans eğitimini Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümünde tamamlamıştır. Yüksek lisans eğitimini Sakarya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümünde alan Özdemir, "Avrupa'da Ayrılmış Milliyetçi Hareketler: IRA ve ETA Örnekleri" başlıklı teziyle mezun olmuştur. Hâlihazırda Sakarya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Doktora programında eğitimine devam etmektedir.

2011-2020 yılları arasında Sakarya Üniversitesi Ortadoğu Enstitüsü ve Sakarya Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesinde araştırma görevlisi olarak görev yapmıştır. Suriye İç Savaşı, devlet dışı silahlı aktörler ve yabancı savaşçılar konularında makaleler, kitap bölümleri ve analizler kaleme almıştır. İleri seviyede İngilizce ve orta seviyede Fransızca bilmektedir.

Telif Hakkı

Ankara - TÜRKİYE ORSAM © 2022

Bu çalışmaya ait içeriğin telif hakları ORSAM'a ait olup, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek kısmen yapılacak makul alıntılar dışında, hiçbir şekilde önceden izin alınmaksızın kullanılamaz, yeniden yayımlanamaz. Bu çalışmada yer alan değerlendirmeler yazarına aittir; ORSAM'ın kurumsal görüşünü yansıtmamaktadır.

Ortadoğu Araştırmaları Merkezi

Adres : Mustafa Kemal Mah. 2128 Sk. No: 3 Çankaya, ANKARA

Telefon : +90 850 888 15 20

Email : info@orsam.org.tr

Fotoğraflar : Anadolu Ajansı (AA)